

The Satisfaction of Interns with a 28-day Course of Emergency Medicine of Mashhad University of Medical Science

Elnaz Vafadar Moradi¹ , Mustafa Ajir Islamieh² , Behrang Rizvani Kakhki¹ , Zahra Abbasi Shaye³ , Seyed Majid Sadrzadeh^{1*}

1. Department of Emergency Medicine, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

2. Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

3. Department of Emergency Medicine, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

ARTICLE INFO

Article type

Original article

Article history

Received: 2022.01.10

Accepted: 2022.03.27

Keywords

Satisfaction
Students
Emergencies
education

ABSTRACT

Introduction: Internships are one of the most critical stages of clinical education in general medicine; several factors influence the results of training strategies. A key factor affecting education results is students' satisfaction with the education provided. This study aimed to evaluate interns' satisfaction with the emergency medicine course.

Materials & Methods: This descriptive cross-sectional study was performed on emergency medicine interns at Mashhad University of Medical Sciences in 2021. The interns' satisfaction with this course was assessed using a questionnaire designed by researchers whose validity and reliability were confirmed by seven emergency medicine specialists. After the course, the survey was conducted online, and data were analyzed using SPSS software version 25.

Results: A total of 84 interns participated in this study, of whom 37 (44%) were male and 47 (56%) were female. The highest score was related to close supervision for attending the shift (65, 89.3%), and the lowest score was related to patient safety and patient education (9, 48.8%). About 64 cases (76.1%) reported the most satisfaction with Basic Cardiac Life Support (BLS).

Conclusion: Based on the results, more than half of the students were satisfied with the emergency course, held workshops, educational topics, and practical training in this course. Since patient safety and patient education training provided the lowest level of satisfaction, this topic was added to the course. Therefore, student satisfaction is an effective way to identify their needs and thus provide better education.

[10.22038/HMED.2022.62839.1200](https://doi.org/10.22038/HMED.2022.62839.1200)

Cite this paper as:

Fafadar Moradi E, Ajir Islamieh M, Rizvani Kakhki B, Abbasi Shaye Z, Sadrzadeh M, Evaluating the Satisfaction of Interns with a 28-day Course of Emergency Medicine at Mashhad University of Medical Sciences. *Horizon of Medical Education Development*. 2023;14(1):45-53

*Corresponding author: Seyed Majid Sadrzadeh;

Emergency Medicine Department, 2nd Floor, Adalatian Emergency Department, Imam Reza (AS) Hospital, Razi Square, Mashhad, Iran.

Email: SadrzadehM@mums.ac.ir

رضایتمندی کارورزان از دوره ۲۸ روزه طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد

الناز وفادار مرادی^۱، مصطفی اجیر اسلامی^۲، بهرنگ رضوانی کاخکی^۱، زهرا عباسی شایه^۳، سیدمجیدصدرزاده^{۱*}

۱. گروه طب اورژانس، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

۲. دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

۳. گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده	مشخصات مقاله
<p>مقدمه: در دوره پزشکی عمومی، دوره کارورزی از مهم‌ترین مراحل آموزش بالینی است و عوامل متعددی بر نتایج استراتژی‌های آموزش تأثیر می‌گذارد. یکی از مهم‌ترین این عوامل رضایتمندی دانشجویان از آموزش‌های ارائه‌شده می‌باشد. ما این مطالعه را با هدف بررسی میزان رضایتمندی کارورزان از دوره طب اورژانس طراحی کردیم.</p> <p>روش کار: این مطالعه توصیفی - مقطعی بر روی کارورزان طب اورژانس، در سال ۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، اجرا شده است. رضایتمندی کارورزان از این دوره با استفاده از پرسش‌نامه طراحی‌شده توسط محققین که روایی و پایایی آن به تأیید ۷ تن از اساتید گروه رسیده است، بررسی شد. نظرسنجی پس از اتمام دوره و با استفاده از نظرسنجی آنلاین انجام و آنالیز داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 25 انجام شد.</p> <p>نتایج: در مجموع ۸۴ کارورز در این مطالعه همکاری داشتند که ۳۷ نفر (۴۴٪) مذکر و ۴۷ نفر (۵۶٪) خانم بودند. در این بین بیشترین امتیاز مربوط به نظارت قاطع برای جلوگیری از واگذاری کشیک‌ها با ۶۵ مورد (۸۹/۳٪) موافق بود و کمترین امتیاز مربوط به آموزش ایمنی و آموزش به بیمار با ۹ مورد (۴۸/۸٪) موافق بود. از کارگاه‌های آموزشی برگزارشده، بیشترین رضایت از احیا پایه بالغین با ۶۴ مورد (۷۶/۱٪) موافق بود.</p> <p>نتیجه گیری: نتایج این نظرسنجی، نشان‌دهنده رضایتمندی بالای ۵۰٪ فراگیران از دوره اورژانس و کارگاه‌های برگزارشده، سرفصل‌های آموزشی ارائه‌شده و آموزش اثربخش در این دوره بود. با توجه به کمترین میزان رضایت از آموزش‌های ارائه‌شده در میحث آموزش به بیمار و ایمنی، این میحث به سرفصل‌های آموزشی در دوره اضافه گردید. نظرسنجی دانشجویان راهی مؤثر جهت شناخت نیازها و در نتیجه ارائه خدمات آموزشی بهتر می‌باشد.</p>	<p>نوع مقاله مقاله اصیل پژوهشی</p> <p>پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۱۸</p> <p>کلمات کلیدی رضایتمندی دانشجویان اورژانس آموزش</p> <p> 10.22038/HMED.2022.62839.1200</p>

نحوه ارجاع به این مقاله

Vafadar Moradi E, Ajir Islamieh M, Rezvani Kakhki B, Abbasi Shaye Z, Sadrzadeh SM, Evaluating the Satisfaction of Interns with a 28-day Course of Emergency Medicine at Mashhad University of Medical Sciences. *Horizon of Medical Education Development*. 2023;14(1):45-53

رایانامه: SadrzadehM@mums.ac.ir

*نویسنده مسئول: سید مجید صدرزاده

مشهد، میدان رازی، بیمارستان امام رضا(ع)، اورژانس عدالتیان، طبقه

دوم، دپارتمان طب اورژانس

مقدمه

در طی چند دهه اخیر، آموزش پزشکی مانند ارائه خدمات بهداشتی با کیفیت به موضوعی مورد توجه تبدیل شده است (۱).

پزشکی ترکیبی از علم و هنر است، اگر آموزش منجر به یادگیری مناسب نگردد؛ لذا امکان پرورش ۲ مهارت‌های بالینی وجود ندارد (۲).

در بخش‌های بالینی هدف نهایی کسب تبحر کافی در برخورد با بیمار می‌باشد. در دوره پزشکی عمومی، دوره کارآموزی و کارورزی را می‌توان اولین و مهم‌ترین مراحل آموزش بالینی نامید که دانشجو برای اولین بار در تماس مستقیم با بیمار قرار می‌گیرد (۳). آموزش دانشجویان در این دوره منجر به تبدیل آموزش‌های تئوری به مهارت‌های عملی می‌گردد (۴). بدین منظور، سرفصل‌های آموزشی تأیید شده از سوی وزارت بهداشت بر هر دوره مشخص می‌باشد و هر گروه آموزشی موظف است مطابق با آن‌ها به آموزش دانشجویان بپردازد. روش‌های یادگیری متعددی در آموزش پزشکی وجود دارد، کلاس‌های سخنرانی یکی از روش‌های مرسوم نسبتاً قدیمی می‌باشد که در آن دانشجو فرصت تجزیه و تحلیل و تمرین مهارت را ندارد (۵).

کارگاه آموزشی یکی از روش‌های آموزشی است که بر تعامل دانشجو و استاد در موقعیت‌های واقعی تأکید دارد (۶). در این شیوه آموزشی دانشجویان وقت دارند که فکر کنند، تجزیه و تحلیل کنند، و دانش خود را برای مشکلاتی که با آن مواجه می‌شوند به کار ببرند. آموزش بر بالین نیز یکی از روش‌های تدریس در پزشکی بالینی است (۷). این روش دانشجویان را در حیطه‌های تفکر بالینی، مهارت‌های بالینی، مهارت‌های ارتباطی و مسائل اخلاقی در رابطه با بیماران واقعی تحریک می‌کند. عوامل متعددی وجود دارد که ممکن است بر نتایج استراتژی‌های تدریس تأثیر بگذارد،

که یکی از مهم‌ترین این عوامل رضایتمندی دانشجویان از آموزش‌های ارائه شده می‌باشد (۶). رضایتمندی دانشجویان منجر به بهبود عملکرد، افزایش اعتماد به نفس و نیز موفقیت‌های آن‌ها در مراحل بعدی آموزش می‌باشد (۷).

برنامه آموزشی در اورژانس بر یادگیری بالینی در همه شرایط اضطراری که ممکن است به چندین روش نیاز داشته باشد تمرکز دارد. در این دوره با در نظر داشتن کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت، کارورزان آموزش می‌بینند تا در شرایط اورژانس چگونه با بیمار برخورد کنند، شرح حال مناسب اخذ کنند، معاینه بالینی کامل انجام دهند و توانایی تصمیم‌گیری در شرایط اورژانسی را کسب می‌کنند. بیماران اورژانس، نیاز به بررسی در کمترین مدت زمانی و تشخیص و درمان حتی هم‌زمان در برخی موارد دارند، لذا آموزش دانشجویان برای توانایی مواجهه در این شرایط و مهارت کافی در این بیماران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. در این بخش، دانشجویان ضمن برخورد مستقیم با بیمار اورژانسی، مهارت کافی برای تصمیم‌گیری‌های تشخیصی و درمانی را در این بیماران کسب می‌کنند. ما این مطالعه را با هدف تعیین میزان رضایتمندی کارورزان از دوره ۲۸ روزه طب اورژانس طراحی کردیم تا بر اساس آن بتوانیم برای آموزش بهتر در آینده نیز تصمیم‌گیری کنیم.

روش کار

این مطالعه توصیفی - مقطعی برای بررسی رضایتمندی کارورزان از دوره ۱ ماهه طب اورژانس در سال ۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، طراحی و اجرا شده است. دوره طب اورژانس ۲۸ روزه است و از دوره‌های ضروری برای کارورزان می‌باشد. کارورزان در این دوره در ۳ مرکز آکادمیک شامل بیمارستان امام رضا (ع)، بیمارستان قائم (عج) و بیمارستان شهید هاشمی‌نژاد آموزش می‌بینند.

۱۴. آیا نظارت بر آموزش شما توسط دستیاران در اورژانس بوده است؟

۱۵. آیا نظارت قاطع جهت جلوگیری از واگذاری کشیک‌ها بوده است؟

۱۶. آیا اختیارات لازم برای پاسخگویی شفاف مسئول آموزش پزشکی دوره به شما وجود داشته است؟

پایایی پرسش‌نامه با روش بازآزمایی با ضریب همبستگی ۰,۷۶ تأیید شد. کرایتریای ورود در این مطالعه شامل کلیه کارورزان که این دوره را به اتمام رسانده‌اند و کلیه کارگاه‌ها به‌روشنی حضور یافته‌اند، و کرایتریای خروج شامل کارورزانی که قبلاً این دوره را گذرانده‌اند و یا کارورزانی که در هر یک از کارگاه‌های برگزار شده غیبت داشته‌اند، می‌باشد. پرسش‌نامه شامل دو قسمت اطلاعات دموگرافیک و رضایتمندی بود. حیطه رضایتمندی حاوی ۱۶ سؤال در رابطه با محتوای آموزشی ارائه شده، کیفیت آموزش کاربردی بودن آموزش، تطابق با کوریکولوم آموزشی مصوب، میزان نظارت بر عملکرد و نیز در دسترس بودن مسئول کارورزی بر اساس مقیاس لیکرت ۵ تایی (۵ خیلی خوب، ۴ خوب، ۳ متوسط، ۲ بد، ۱ خیلی بد) توسط کارورزان تکمیل شد. در پایان این پرسش‌نامه موافقت آنان برای افزایش طول دوره به ۲ ماه مورد ارزیابی قرار گرفت. برنامه آموزشی گروه طب اورژانس در طول انجام این طرح تحقیقاتی ثابت بوده است. پرسش‌نامه به‌صورت آنلاین برای همکاران ارسال شد.

این مطالعه با کد اخلاق IR.MUMS.MEDICAL.REC.1399,665 به تصویب رسیده است، با توجه به پاندمی کرونا و عدم امکان برگزاری حضوری کارگاه‌ها، لذا نظرسنجی در دوره‌هایی انجام شد که کلیه کارگاه‌ها به‌روشنی حضور برقرار می‌شدند.

کلیه کارورزان پس از اتمام دوره طب اورژانس پرسش‌نامه طراحی شده پژوهشگر ساخته را که به تأیید ۷ نفر از اساتید طب اورژانس رسیده و روایی صوری و محتوای آن تأیید گردید، تکمیل نمودند. این پرسش‌نامه شامل اطلاعات دموگرافیک دانشجویان، چندمین بخش اینترنتی و سؤالات زیر می‌باشد:

۱. آیا محتوای آموزشی ارائه شده متناسب با اهداف آموزشی بوده است؟
۲. آیا تمرکز بر آموزش رویکرد به شکایات شایع بوده است؟
۳. آیا تمرکز بر آموزش اردنویسی بوده است؟
۴. آیا توجه به آموزش ایمنی و آموزش به بیمار بوده است؟
۵. آیا آموزش اخلاق حرفه‌ای داشته‌اید؟
۶. آیا آموزش مهارت بالینی در حیطه احیای پیشرفته بالغین کافی ارائه شد؟
۷. آیا آموزش مهارت بالینی در حیطه احیای پایه بالغین کافی ارائه شد؟
۸. آیا آموزش مهارت بالینی در حیطه برقراری راه هوایی پیشرفته کافی ارائه شد؟
۹. آیا آموزش مهارت بالینی در حیطه اپروچ به تاکی کاردی و برادی کاردی کافی ارائه شد؟
۱۰. آیا آموزش مهارت بالینی در حیطه احیای پیشرفته در بیماران ترومایی کافی ارائه شد؟
۱۱. آیا آموزش مدون و نظارت بر تمرین دانشجویان بود؟
۱۲. آیا آموزش ارائه شده به شما اثربخش برایتان بوده است؟
۱۳. آیا آموزش ارائه شده به شما برایتان کاربردی بوده است؟

در این مطالعه حجم نمونه به روش تمام شماری در بازه زمانی ۶ ماهه و به تعداد حداقل ۵۰ کارورز در نظر گرفته شده است که با توجه به تعداد دانشجویان معرفی شده به گروه و بازه زمانی در نظر گرفته شده بود. متوسط فراگیران معرفی شده به این روتیشن بین ۱۲ تا ۲۰ دانشجو می باشد. تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی در نرم افزار SPSS ورژن ۲۵ صورت گرفت. برای توصیف داده‌ها از آماره‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد و نمودارها و جداول و برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از آزمون کای اسکوئر استفاده گردید. سطح معناداری در آزمون، کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج:

در این مطالعه که بر روی ۱۰۰ نفر از کارورزانی که کلیه کارگاه‌ها را حضوری گذرانده بودند، ۸۴ کارورز همکاری داشتند، تعداد ۳۷ مورد (۴۴٪) افراد مذکر و ۴۷ مورد (۵۶٪) خانم بودند. متوسط سن شرکت کنندگان ۲۵/۵۶ سال با انحراف معیار ۱/۲۶ بود. ۵۴ نفر (۶۴/۳٪) از شرکت کنندگان مجرد و ۳۰ نفر (۳۵/۷٪) از آنان متأهل بودند. در نظرسنجی از لحاظ افزایش طول دوره به ۲ ماه، ۴۹ نفر (۵۸/۳٪) موافق و ۳۵ نفر (۴۱/۷٪) مخالف با افزایش طول دوره بودند. (جدول-۱).

جدول ۱: تحلیل توصیفی آزمودنی‌ها

شاخص	گروه	فراوانی	درصد
جنس	مرد	۳۷	۴۴٪
	زن	۴۷	۵۶٪
تأهل	متأهل	۳۰	۳۵/۷٪
	مجرد	۵۴	۶۴/۳٪
ماه کارورزی	۶ ماهه اول	۲۱	۲۵٪
	۶ ماهه دوم	۲۲	۲۶/۱٪
	۶ ماهه سوم	۴۱	۴۸/۸٪

نظرسنجی از لحاظ محتوای آموزشی، آموزش مدون و نظارت بر تمرین، اثربخش بودن آموزش، آموزش توسط دستیاران، نظارت از لحاظ واگذاری کشیک و اختیارات لازم برای پاسخگویی مسئول دوره آموزش با استفاده از مقیاس لیکرت ۵ تایی انجام شد. در این بین بیشترین امتیاز مربوط به نظارت قاطع برای جلوگیری از واگذاری کشیک‌ها با ۶۵ مورد (۸۹/۳٪) موافقت کامل بود و کمترین امتیاز مربوط به آموزش ایمنی و آموزش به بیمار با ۹ مورد (۴۸/۸٪) موافقت بود. در این بین متوسط رضایتمندی با

امتیاز ۴ و ۵ لیکرت در تناسب محتوای ارائه شده ۷۹/۸٪، تمرکز بر رویکرد به شکایت‌های شایع ۷۵٪، تمرکز بر آموزش اردنویسی ۷۶/۲٪، توجه به آموزش ایمنی و آموزش به بیمار ۴۸/۸٪، آموزش اخلاق حرفه‌ای ۵۷/۱٪، آموزش مهارت در حیطه احیای پایه بالغین ۷۷/۲٪، آموزش مهارت در حیطه احیا پیشرفته بالغین ۷۰/۲٪، آموزش مهارت در حیطه تاکی کاردی و برادی کاردی بالغین ۶۶/۶٪، آموزش مهارت در حیطه مدیریت راه هوایی پیشرفته ۷۰/۳٪، آموزش مهارت در حیطه مدیریت بیمار با ترومای متعدد

۷۵٪، آموزش مدون و نظارت بر تمرین ۶۳/۱٪، اثربخش بودن آموزش ارائه شده ۷۸/۵٪، نظارت بر آموزش توسط دستیاران ۷۳/۸٪، نظارت قاطع برای جلوگیری از واگذاری

جدول ۲- نتایج نظر سنجی از محتوای آموزشی و کارگاه های ارائه شده

عنوان	۱	۲	۳	۴	۵
تناسب محتوای ارائه شده با اهداف آموزش	۱ (۱/۲)٪		۱۶ (۱۹)٪	۲۶ (۳۱)٪	۴۱ (۴۸/۸)٪
تمرکز آموزش بر شکایت های شایع بیماران	۴ (۴/۸)٪	۷ (۸/۳)٪	۱۴ (۱۶/۷)٪	۲۰ (۲۳/۸)٪	۴۳ (۵۱/۲)٪
تمرکز بر آموزش نوشتن دستورات پزشکی	۳ (۳/۶)٪	۳ (۳/۶)٪	۱۴ (۱۶/۷)٪	۲۹ (۳۴/۵)٪	۳۵ (۴۱/۷)٪
تمرکز بر آموزش به بیمار و آموزش ایمنی	۹ (۱۰/۷)٪	۱۰ (۱۱/۹)٪	۲۴ (۲۸/۶)٪	۱۷ (۲۰/۲)٪	۲۴ (۲۸/۶)٪
آموزش عملی اخلاق پزشکی	۸ (۹/۵)٪	۹ (۱۰/۷)٪	۱۹ (۲۲/۶)٪	۱۸ (۲۱/۴)٪	۳۰ (۳۵/۷)٪
کارگاه احیا پایه بالغین		۱ (۱/۲)٪	۱۹ (۲۸/۶)٪	۲۴ (۲۸/۶)٪	۴۰ (۴۷/۶)٪
کارگاه احیا پیشرفته بالغین	۱ (۱/۲)٪	۲ (۲/۴)٪	۲۱ (۲۵)٪	۲۷ (۳۲/۱)٪	۳۲ (۳۸/۱)٪
کارگاه مدیریت تندتپشی و کند تپشی قلب	۶ (۷/۱)٪	۸ (۹/۵)٪	۱۴ (۱۶/۷)٪	۲۹ (۳۴/۵)٪	۲۷ (۳۲/۱)٪
کارگاه مدیریت راه هوایی پایه و پیشرفته	۱ (۱/۲)٪	۶ (۷/۱)٪	۱۸ (۲۱/۴)٪	۲۵ (۲۹/۸)٪	۳۴ (۴۰/۵)٪
کارگاه مدیریت بیمار ترومایی	۲ (۲/۴)٪	۷ (۸/۳)٪	۱۲ (۱۴/۳)٪	۲۲ (۲۶/۲)٪	۴۱ (۴۸/۸)٪
آموزش مدون و نظارت بر تمرین	۵ (۶)٪	۵ (۶)٪	۲۱ (۲۵)٪	۲۹ (۳۴/۵)٪	۲۴ (۲۸/۶)٪
اثربخشی آموزش های ارائه شده	۱ (۱/۲)٪	۱ (۱/۲)٪	۱۶ (۱۹)٪	۲۸ (۳۳/۳)٪	۳۸ (۴۵/۲)٪
نظارت بر آموزش توسط دستیار طب اورژانس	۴ (۴/۸)٪	۳ (۳/۶)٪	۱۵ (۱۷/۹)٪	۳۲ (۳۸/۱)٪	۳۰ (۳۵/۷)٪
نظارت بر کشیک و جلوگیری از واگذاری کشیک	۱ (۱/۲)٪	۱ (۱/۲)٪	۷ (۸/۳)٪	۱۰ (۱۱/۹)٪	۶۵ (۷۷/۴)٪
پاسخگو بودن مسئول آموزش کارورزی	۳ (۳/۶)٪	۴ (۴/۸)٪	۱۴ (۱۶/۷)٪	۲۱ (۲۵)٪	۴۲ (۵۰)٪

دوره نسبت به کارورزان شش ماهه اول و دوم می باشد اما آزمون آماری تفاوت آماری معناداری را بین سه گروه نشان نداد (p:0.11) (جدول-۳).

ما جهت بررسی بهتر، موافقت کارورزان با افزایش طول دوره کارورزی را با چندمین ماه دوره آنها به طور جداگانه مقایسه کردیم. این مقایسه نشان داد که کارورزانی که در شش ماهه سوم کارورزی هستند، بیشتر موافق با افزایش طول

جدول ۳- مقایسه موافقت با افزایش طول دوره و چندمین ماه اینترنتی

ماه اینترنتی	موافق	مخالف
۶ ماهه اول	۱۱	۱۰
۶ ماهه دوم	۱۰	۱۲
۶ ماهه سوم	۱۳	۲۸
جمع کل	۴۹ (۵۸/۳)٪	۳۵ (۴۱/۷)٪
p-value*		۰,۱۱

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر باهدف بررسی میزان رضایتمندی کارورزان از دوره طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، انجام شد. در این مطالعه ۸۴ نفر از کارورزان شرکت کردند و بیشترین رضایتمندی در بین عناوین آموزشی مربوط به تمرکز بر رویکرد به شکایت‌های شایع در مراجعه به اورژانس‌ها با ۶۳ مورد موافقت کامل و نسبتاً موافق بود، در بین کارگاه‌های آموزشی برگزار شده نیز کارگاه آموزش مهارت در احیا پایه بالغین با ۶۴ مورد موافقت کامل و نسبتاً موافق، بالاترین امتیاز را داشت.

در سال ۲۰۱۵، Sricharoen و همکارانش در تایلند رضایتمندی دانشجویان سال ۵ پزشکی را در دوره اورژانس از دو روش آموزش سنتی بر پایه سخنرانی و روش آموزش کارگاه‌های آموزشی بررسی کردند. آن‌ها ۱۸۸ فراگیر را بررسی کردند، که ۷۷ نفر آن‌ها با کوریکولوم سنتی و به‌روش سخنرانی توسط اساتید برای هر تاپیک اورژانس آموزش دیدند و ۱۱۱ فراگیر با کوریکولوم جدید و به‌روش آموزش بر بالین، کارگاه راه هوایی (سه ساعت و ۱۵ دقیقه)، کارگاه تروما (۳ ساعت) و کارگاه EMS (۲ ساعت و ۳۰ دقیقه) آموزش دیدند. میزان رضایتمندی از کوریکولوم جدید بیشتر بود و بیشترین رضایتمندی در بین کارگاه‌های برگزار شده برای کارگاه تروما بود. ما در این مطالعه صرفاً میزان رضایتمندی کارورزان را از دوره طب اورژانس و کارگاه‌های برگزار شده بررسی کردیم. ما در این دوره ۵ کارگاه آموزشی برگزار می‌کنیم که بیشترین رضایتمندی مربوط به احیا پایه بالغین بود که میزان رضایتمندی ۶۳/۶۳٪ بود و بعد از آن بیشترین رضایتمندی مربوط به کارگاه تروما بود که مشابه مطالعه Sricharoen بود. در مطالعه Sricharoen و همکاران میزان رضایتمندی از سایر

فرایندهای آموزشی مثل آموزش اردنویسی، رویکرد به شکایت‌های شایع در اورژانس انجام نشده بود، حال آن‌که ما میزان رضایتمندی کارورزان در این زمینه را نیز بررسی کردیم (۶).

در مطالعه دیگری که توسط Avengo و همکارانش در سال ۲۰۱۲ در نیواورلئان انجام شده است، خودارزیابی دانشجویان پزشکی از دوره کارآموزی اورژانس بررسی شده است. در این مطالعه میزان اعتماد به نفس دانشجویان در ارزیابی بیمار، تشخیص و مدیریت بیمار، هم‌چنین دوره‌های احیا برای بیماران ترومایی و غیر ترومایی و مهارت‌های پایه کارورزان مورد ارزیابی قرار گرفت. در این مطالعه ارزیابی میزان اعتماد به نفس دانشجویان قبل و بعد از گذراندن دوره اورژانس مورد بررسی قرار گرفته است و آن‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که دانشجویان در ارزیابی اولیه بیمار، تشخیص و مدیریت و نیز مهارت‌های پایه اعتماد به نفسشان افزایش یافته است ($P < 0.01$) (۷). در این مطالعه میزان افزایش اعتماد به نفس دانشجویان بر اساس خودارزیابی پس از گذراندن دوره اورژانس بررسی شده است، حال آن‌که ما میزان رضایتمندی کارورزان را در حیطه‌های مختلف بررسی کردیم. آنچه حائز اهمیت است، این است که به‌نظر می‌رسد دوره اورژانس برای کارورزان باعث افزایش اعتماد به نفس برخورد با بیمار و احساس رضایتمندی در آنان می‌گردد. ما در مطالعه خود به این نتیجه رسیدیم که میزان رضایتمندی کارورزان به‌خصوص کارورزانی که در ۶ ماهه سوم اینترنی خود هستند از دوره طب اورژانس بالاست، این مهم می‌تواند نشان دهد که با گذراندن بخش‌های کارورزی بیشتر، احساس نیاز کارورزان به آموزش بیشتر می‌شود. این مهم حتی منجر به موافقت بیش از ۵۰٪ درصدی شرکت‌کنندگان با افزایش دوره ۱ ماهه به ۲ ماهه بود؛ باید

سرفصل‌های آموزشی ارائه‌شده و آموزش اثربخش در این دوره بود. علی‌رغم کشیک‌های پرسترس و پرازدحام، ولی نتایج نظرسنجی ما نشان داد که بیش از ۵۰٪ از فراگیران حتی موافق با افزایش طول این دوره آموزشی می‌باشند. مطالعات نظرسنجی دانشجویان راهی مؤثر جهت شناخت نیازهای آن‌ها می‌باشد و از این طریق می‌تواند خدمات آموزشی بهتری به فراگیران ارائه کرد.

از محدودیت‌های ما در این مطالعه، بروز پاندمی کووید-۱۹ و عدم امکان برگذاری کارگاه‌های آموزشی و آموزش اثربخش بود. از نقاط ضعف این مطالعه نیز می‌توان به عدم بررسی آموزش بر بالین و راندهای آموزشی که خود از ارکان مهم آموزش بالینی می‌باشد، اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود در آینده مطالعاتی در این زمینه برای بهبود آموزش بالینی و آموزش بهینه انجام شود.

نتیجه‌گیری:

توصیه می‌شود نظرسنجی از دانشجویان جهت بررسی نیازهای آموزشی از دیدگاه آن‌ها به صورت منظم در برنامه آموزشی گروه‌های آموزشی قرار گیرد. در این مطالعه، باتوجه به این که کمترین میزان رضایت (۵۱/۲٪) در حیطه آموزش‌های ارائه‌شده در مبحث آموزش به بیمار و ایمنی بود، این مبحث به سرفصل‌های آموزشی در دوره اضافه گردید.

تقدیر و تشکر:

از کلیه فراگیران محترمی که با صبر و حوصله در این نظرسنجی شرکت کردند، بی‌نهایت سپاسگزاریم.

تضاد منافع:

نویسندگان مقاله حاضر تضاد منافی را گزارش ننمودند.

خاطر نشان کرد که اورژانس شرایط غیرقابل‌پیش‌بینی دارد و در برخی موارد بسیار شلوغ همراه با کشیک‌های طاقت‌فرساست. در سال ۱۳۹۲ مهرپور و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند میزان رضایتمندی کارورزان از مشارکت فعال در ارائه مبحث مسمومیت را بررسی کردند. در این مطالعه ۴۰ نفر از کارورزان شرکت کردند و میانگین نمره رضایت دانشجویان از آموزش فعال به صورت ارائه سمینار ۳۱/۴۷ (از حداکثر ۵۰) بوده است. آنان در این مطالعه به این نتیجه رسیدند که دانشجویان از مشارکت در آموزش احساس رضایت داشته‌اند (۸). مطالعه بزرگی و همکاران در سال ۲۰۲۰ بر روی کارورزان پزشکی جهت بررسی میزان رضایتمندی کارورزان از آموزش در بخش اورژانس بیمارستان انجام شده است. در این مطالعه ۷۰ نفر از دانشجویان شرکت کرده بودند و بیشترین میزان رضایت دانشجویان از اساتید مربوط به موارد نظم و انضباط، ایجاد علاقه در دانشجویان و ارائه آموزش‌های بالینی لازم توسط اساتید و کمترین میزان رضایت مربوط به رفتار اساتید با دانشجویان بود (۹).

در مطالعه بزرگی و همکاران آموزش گروه‌های مختلف در اورژانس مورد ارزیابی قرار گرفته است، حال آن‌که ما رضایت دانشجویان را از این دوره بررسی کردیم. ضمن این که بزرگی و همکاران آموزش‌های ارائه‌شده را بررسی نکرده‌اند ولی ما عناوین آموزشی ارائه‌شده را نیز به طور جداگانه بررسی کرده‌ایم. ما بررسی‌ای که انجام دادیم، نقائی آموزشی خود را شناسایی (آموزش ایمنی و آموزش به بیمار) و در این زمینه اقدام اصلاحی به صورت برگزاری کلاس آموزشی در این زمینه نیز انجام داده‌ایم، حال آن‌که بزرگی و همکاران در این زمینه اقدام اصلاحی انجام شده‌ای ارائه نداده‌اند. نتایج این مطالعه نشان‌دهنده رضایتمندی بالای ۵۰٪ فراگیران از دوره اورژانس و کارگاه‌های برگزارشده،

References

1. González Martínez JF. Pimienta Prieto JH. Rivera Sánchez JDJ. Paredes Palma JC. Assessment of satisfaction of undergraduate intern medics according to an educative model in the Hospital General de México. *Revista Médica del Hospital General de México*. 2015;78(2):73-77.
2. Alemu AM. Cordier J. Factors influencing international student satisfaction in Korean universities. *International Journal of Educational Development*. 2017;57(1):54-64.
3. Motefakker N. The Study of the Level of Satisfaction of the Students of the Faculty of Social Sciences with Welfare Services of Imam Khomeini International University of Qazvin. *Procedia Economics and Finance*. 2016;36(1):399-407.
4. Friedman NMG. Dingler BJ. Gorstein LN. Epstein JA. Implementation of a Mental Health Task Force in a collegiate-based emergency medical services organization. *J Am Coll Health*. 2020;68(5):460-64.
5. Guth TA. Overbeck MC. Roswell K. Vu TT. Williamson KM. Yi Y. Hilty W. et al. Impact of a Dedicated Teaching Attending Experience on a Required Emergency Medicine Clerkship. *The Western Journal of Emergency Medicine*. 2019;21(1):58-64.
6. Sricharoen P. Yuksen C. Sittichanbuncha Y. Sawanyawisuth K. Teaching emergency medicine with workshops improved medical student satisfaction in emergency medicine education. *Advances in Medical Education and Practice*. 2015;6(1):77-81.
7. Avegno J. Leuthauser A. Martinez J. Marinelli M. Osgood G. Satonik R. Medical student education in emergency medicine: do students meet the national standards for clinical encounters of selected core conditions? *Journal of Emergency Medicine*. 2014;47(3):328-32.
8. Mehrpour O. Bijari B. Javadinia SA. The Study of Medical Students Satisfaction with Active Participation in the Presentation of the Topic of Poisoning. *Future of Medical Education*. 2014;4(1):1-2.
9. Bozorgi F. Pashaei SM. Assadi T. Sazgar M. Yousefi M. Montazer SH. Hosseinejad SM. Evaluation of medical internship students' satisfaction with education in the hospital emergency department. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*. 2021;7(1):4462-71.